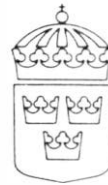

Motion till riksdagen

1985/86:Sk211

Martin Olsson och Gunhild Bolander (c)

Beskattningen av barnpension

Mot.
1985/86
Sk211–222

Kravet på att barn med barnpension inte skattemässigt skall missgynnas jämfört med barn som har förmånen att ha sina föräldrar i livet har av oss tagits upp i riksdagen flera gånger. Eftersom våra motioner avslagits och någon lösning ännu ej uppnåtts tar vi på nytt upp denna fråga motionsledes.

Rätt till barnpension inom ramen för folkpensioneringen har barn under 18 år vars far eller mor eller båda föräldrar avlidit. Barn under 19 år har rätt till barnpension från ATP om den avlidne hade rätt till ATP. Om båda föräldrarna avlidit utgår barnpensionen med minst 62 % av gällande basbelopp (1986 14 446 kr.). Har endast den ene föräldern avlidit skall barnpensionen tillsammans med änkepensionen uppgå till minst 41 % av basbeloppet (1986 9 553 kr.). Barnpensionen från ATP är beroende av den avlidnes pensionsrätt.

År 1985 uppbar ca 35 000 barn barnpension från folkpensioneringen med ett medelårsbelopp av 6 017 kr. Omkring 40 000 barn uppbar barnpension från ATP med ett medelårsbelopp av 9 625 kr.

Till skillnad från underhållsbidrag och bidragsförskott räknas barnpensionen som skattepliktig inkomst av tjänst. Detta medför att barnpensionen och barnets eventuellt andra inkomster, exempelvis av feriearbete eller räntor, läggs samman vid skatteberäkningen, vilket leder till att barn med barnpension får betala skatt – minst 30 % – på sin inkomst av feriearbete eller annat, medan barn som har förmånen att ha båda föräldrarna i livet kan ha ca 8 000 kr. i ferieinkomst innan beskattning inträder.

Som inledningsvis nämnts har vi flera gånger i riksdagen tagit upp frågan om skattemässig rättvisa för barn med barnpension. Det har senast skett i motionerna 1982/83:1193, 1983/84:287, 1983/84:302 och 1984/85:294, i vilka vi begärt att riksdagen hos regeringen skulle begära utredning och förslag syftande till att i skattehänseende likställa barn som uppbar barnpension med övriga barn.

1983 avvisade ett enigt skatteutskott (SkU 1982/83:50) kravet i den förstnämnda motionen med att hänvisa till att pensionskommittén behandlat frågan i sitt slutbetänkande, och utskottet uttalade: "I avvaktan på regeringens ställningstagande med anledning av pensionskommitténs betänkande avstyrker utskottet motionen".

I anledning av regeringens proposition 1983/84:73 hösten 1983 om en reformering av efterlevnadspensioneringen m. m. väckte vi motion 1983/

84:287. Regeringen återkallade emellertid denna proposition. Det bör erinras om att den återkallade propositionen, som byggde på pensionskommitténs slutbetänkande, inte innehöll förslag till lösning av frågan om rättvisa ur skattesynpunkt för barn med barnpension.

På grund av att nämnda proposition återkallades väckte vi under allmänna motionstiden i januari 1984 motionen 1983/84:302. Denna avstyrktes av skatteutskottet (SkU 1983/84:30) med motivering "att det är regeringens avsikt att ytterligare utreda frågan om efterlevandepensioneringens utformning".

Skatteutskottet ansåg sig "i avvaktan på resultatet av detta arbete böra avstyrka bifall" till vår motion och andras motioner med likartade yrkanden.

Våra under riksdagsdebatten om motionen framförda farhågor för att regeringen inte avsåg att utreda frågan om barnpensionens beskattning bekräftades senare när undertecknad Olsson fick svar av socialministern den 26 april 1984 på en fråga om regeringen kommer "att låta utreda frågan om att i skattehänseende likställa barn som uppbär barnpension med övriga barn". Det är bara att konstatera att i direktiven (Dir. 1984:40, beslutade av regeringen den 18 oktober 1984) nämns inte beskattning av barnpension.

Med hänsyn till att 1984 års riksdagsbeslut om vår motion byggde på att regeringen skulle komma att låta utreda frågan – vilket alltså inte kom att ske – återkom vi med en motion (1984/85:294) vid fjolårets riksmöte. Skatteutskottets majoritet (SkU 1984/85:60) avstyrkte dock även denna och liknande motioner: "Enligt vad utskottet erfarit kommer utredningen (om översyn av vissa frågor inom den allmänna pensioneringen) vid sin bedömning av behovet av reformer på detta område att beakta även sådana synpunkter som anläggs i de aktuella motionerna."

I en reservation som fogats till utskottsbetänkandet av c- och fp-ledamöterna yrkades bifall till vår motion och påpekades bl. a.:

Redan 1972 års skatteutredning uttalade att samma skatteregler borde gälla vare sig samhället trädde in genom bidragsförskott eller genom barnpension och att likställdhet i beskattningshänseende kunde åstadkommas genom att man undantog pensionförmåner till barn från beskattning.

Med hänsyn inte minst till den tid som förflutit från det att skatteutredningen lämnade sitt betänkande är det enligt utskottets mening anmärkningsvärt att regeringen ännu inte ansett det lämpligt att föreslå någon lösning på det i motionerna aktualiserade problemet.

Enligt vår uppfattning är det orättvist och svårförklarligt att barn som uppbär barnpension och alltså förlorat någon förälder skall behandlas hårdare ur skattesynpunkt än andra barn.

Barnpension bör ses som en ersättning som samhället betalar ut till barnet i stället för det underhåll det skulle ha fått av föräldrarna om dessa båda levat.

Det är egentligen oförklarligt att om två barn har feriearbete och båda exempelvis tjänar 6 000 kr. under en sommar får den som har sin far och mor i livet behålla hela detta belopp, medan det andra feriearbetande barnet som förlorat en eller båda föräldrarna och därför ur olika synpunkter är sämre lottat får betala ungefär 2 000 kr. i skatt av sin sommarinkomst på 6 000 kr.

Den 17 januari i fjol – strax efter det att vi väckt vår motion – redovisade tidningen Nya Norrland (s) ett skrämmande exempel på konsekvenserna av

nuvarande skatteregler, då tidningen under rubriken – Skattade bort sin ferielön. Orsak: Dan var föräldralös – skrev följande:

Mot. 1985/86
Sk211

Dan Mattsson, 16 år, från Härnösand, är föräldralös sedan ett och ett halvt år tillbaka. Han har kommit i kläm i det svenska skattesystemet, och upplever det som helt meningslöst att ta ett feriejobb.

Jämnåriga kompisar, som bor hemma hos sina föräldrar, behöver inte betala ett öre i skatt. Dan Mattsson måste skatta bort en stor del av det han tjänar.

I somras fick Dan jobb på parkförvaltningen. Jag slutade efter fyra dagar, säger han. Då hade jag kommit underfund om att kompiserna, som gjorde samma jobb som jag, tjänade betydligt mer än jag. Jag är tvungen att skatta på lönen.

Som föräldralös uppbär Dan barnpension. Den är skattepliktig, även om den inte uppgår till beloppet för existensminimum.

Med hänsyn till att riksdagen trots motionskrav under många år inte tagit några initiativ för att lösa problemet har vi velat ta med detta exempel som ger en så realistisk bild av gällande ordning.

En annan jämförelse kan också göras. Låt oss anta att två barn bor ensamma med sin mor. Den enes far har avlidit och alltså utgår barnpension, som får de skattekonsekvenser som vi nyss angett. Den andres far sammanbor inte med modern, varför som förskott på hans underhållsbidrag till barnet utgår bidragsförskott motsvarande 41 % av basbeloppet (1986 9 553 kr.). Underhållsbidraget påverkar inte på något sätt det senare barnets ferieinkomster i vad gäller beskattning.

Pensionskommittén till vilken undertecknad Olssons motion (1978/79:243) överlämnades 1979 avisade i sitt betänkande SOU 1981:62 en lösning dels för att man funnit principiella synpunkter mot olika tänkta lösningar, dels på grund av storleken på det skattebortfall som skulle uppstå.

Tekniska lösningar finns enligt vår uppfattning självklart om man vill lösa problemet. Vi har i våra tidigare motioner nämnt följande tänkbara vägar:

- Låt barn med barnpension – en liten grupp – få tillgodoräkna sig ett extra avdrag vid beskattning ungefär lika det som införts för landets omkring 2 miljoner folkpensionärer.
- Gör barnpensionen helt skattefri.
- Gör barnpensionen skattefri upp till ett visst högsta belopp.
- Gör barnets ferieinkomster och dylikt skattefria.
- Gör barnets ferieinkomster och dylikt skattefria upp till ett visst belopp.

Ett annat nämnt hinder är storleken av det bortfall av skatteintäkter som skulle bli följden av ett rättvisare system. Vi vågar utgå ifrån att samhällets skatteintäkter från barn med barnpension och ferieinkomster eller ränteinkomster är försumbara – i vart fall i förhållande till vikten av att skapa rättvisa.

Målsättningen måste vara att finna en rättvis lösning. Det bör vara regeringens uppgift att skyndsamt låta utarbeta förslag härom och framlägga detta för riksdagen.

Hemställan

Mot. 1985/86

Sk211

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär utredning och förslag syftande till att i skattehänseende likställa barn som uppbär barnpension med övriga barn.

Stockholm den 10 januari 1986

Martin Olsson (c)

Gunhild Bolander (c)